

імпульсивної поведінки населення. Пріоритетом має стати, зокрема, не реклама алкогольних виробів, на телебаченні, розповсюдження порнографічних матеріалів в мережі інтернет, а навпаки – широка пропаганда здорового способу життя, популяризація знань про шкоду алкоголю та наркотиків. ЗМІ забезпечують регулярність і тиражованість інформації, завдяки цьому є потужним механізмом впливу на масову аудиторію і формування правосвідомості громадян.

Література:

1. Бурдін В. М. Стан сп'яніння, як обставина, що обтяжує покарання: проблеми сучасного наукового розуміння / В. М. Бурдін. // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 1. – С. 177–182.
2. Зелинский А. Ф. Осознаваемое и неосознаваемое в преступном поведении / А. Ф. Зелинский. – Х., 1986. – 168 с.
3. Кушнар'ов С. В. Вплив засобів масової інформації на формування правосвідомості неповнолітніх: зарубіжний та вітчизняний досвід / С. В. Кушнар'ов. // Соціальна педагогіка: теорія та практика. – 2009. – С. 24–31.
4. Шульга А. М. Проблема неусвідомлюваного впливу на поведінку людини / А. М. Шульга. // Право і безпека. – 2010. – С. 39–42.

“COMMUNITY POLICING” ЯК НОВИЙ ПІДХІД ПРОФІЛАКТИКИ ОКРЕМИХ ВИДІВ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ЗЛОЧИНІВ

Махатадзе К.Г.

*аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національний університет «Одеська юридична академія»*

У кримінологічній науці українське суспільство характеризується як транзитивне, що проявляється станом зміни, переходу у політичній, економічній та культурологічній сферах. Як зазначає професор В.М. Дрьомін, транзитивність українського суспільства є загальновизнаним фактом, так як всі його структурні елементи тривалий час перебували (або перебувають) в стадії реформування, «переформатування» або в стадії створення, що не могло не відбитися на стані злочинності в країні, адже саме люди, схильні до протиправної діяльності, як ніхто інший, швидко реагують на найменші прорахунки і упущення в функціонуванні інститутів влади і управління [2]. У такому стані значним деформаціям піддаються загальнолюдські цінності, наприклад повага до життя і здоров'я людини, взаємодопомога у життєвонебезпечних ситуаціях. Девіантна поведінка все частіше проявляється в діях, що засуджуються суспільством.

Сьогодні Україна знаходиться на етапі розвитку і глибокого реформування різних сфер життя суспільства: правова, моральна, ідеологічна тощо. При цьому ключовими і фундаментальними залишаються загальнолюдські цінності, такі як життя і здоров'я людини і громадянина. Недарма Кримінальний кодекс України, захищаючи найбільш важливі суспільні відносини, висунув на перший план охорону інтересів особистості. При цьому потенційну небезпеку становлять діяння, які завдають пряму шкоду (наприклад, тілесні пошкодження, вбивства тощо), так і ті, що посягають на безпеку життя і здоров'я людини шляхом бездіяльності. До них, зокрема, відносяться залишення в небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. Незважаючи на те, що реальна шкода життю та здоров'ю потерпілого може і не настати, такі діяння є неприйнятними, як з позиції моральних правил, так і закону.

В останні роки рівень злочинності має сталу тенденцію до збільшення кількості зареєстрованих повідомлень про вчиненні кримінальні правопорушення. Чималу роль в цьому зіграла індивідуалізація суспільства, яка бере все більш крайні форми на тлі одностороннього і примітивного тлумачення принципу визнання особистих прав і свобод людини найвищою соціальною цінністю, що виражається в відстороненості від проблем людей, що знаходяться поруч. Однак більшою мірою падіння духовності суспільства стало результатом важких соціально-економічних умов в країні, які змушують більшість людей, в прагненні вижити, думати тільки про себе. Крім об'єктивних факторів суспільного розвитку склалася ситуація багато в чому обумовлена недосконалістю чинного кримінального законодавства, норми якого містять занадто складні і неоднозначні визначення складів названих злочинів, що в підсумку позначається на відсутності одноманітності в практичній діяльності правоохоронних органів щодо застосування кримінально-правових норм [3; 1]. Це потребує нового переосмислення напрямів діяльності, особливої уваги, у цьому контексті, потребує концепція “community policing” і “problem policing”.

Звичайно кримінальна статистика не може повністю відобразити реальну криміногенну ситуацію в країні, однак вона є індикатором тенденцій змін злочинності, в тому числі і злочинів у виді залишення у небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані. І хоча закон України «Про національну поліцію України» і передбачає новий порядок оцінки ефективності діяльності поліції, а саме суспільної довіри, все ж такі дослідження будуть проводитися використовуючи соціологічні методи з кількісно-якісними показниками. Тому, повністю відмовитися від застарілої моделі оцінки роботи поліцію зараз не представляється можливим.

Злочин у виді залишення у небезпеці та ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані склади злочинів передбачені в у статтях 135 і 136 Кримінального кодексу України. За офіційними статистичними даними у 2016 році було зареєстровано 232 злочинів передбачених статтею 135 КК України і 22 передбачених статтею 136 КК

України. Вказані види злочинів є ядром злочинності, що посягають на особисту безпеку шляхом бездіяльності.

Загалом криміногенна ситуація в Україні є досить невтішною, це означає, в першу чергу, що існують реальні тенденції росту всіх видів злочинності. Так, у минулому році (2016) було зареєстровано 593 тис. злочинів, з них 45979 злочинів проти життя і здоров'я особи, тобто 7,8% від загальної кількості, а злочинів, що які посягають на особисту безпеку шляхом бездіяльності 0,68% від загальної кількості зареєстрованих злочинів проти життя і здоров'я особи. З першого погляду частка є незначною, однак вона має сталу динаміку росту зареєстрованих злочинів (минулого року аналогічний показник становив 0,66%). Особливу увагу, заслуговує питання латентності вказаного виду злочинності. Вбачається, що насильницькі злочини є одними із найменш латентних, крім злочинів проти статевої свободи, однак, злочини, що посягають на особисту безпеку шляхом бездіяльності особистості є також доволі латентними. Це пов'язано в першу чергу з особливостями об'єктивної сторони та сферами життєдіяльності людини в яких вони вчиняють: медична сфера, побут, дорожньо-транспортні пригоди (за матеріалами дослідження ЄДРСР).

Для таких злочинів характерна імпульсивність в структурі винної поведінки при ненаданні допомоги, яка характеризується відсутністю ланки усвідомлення мети й прийняття рішення. Тому, при оцінці ситуації несподіванної небезпеки, провідною реакцією є, перш за все, самозбереження, що й визначає бажання уникнути втручання в неї, і, як наслідок, – бездіяльність. При цьому, для дорожньо транспортних пригод провідним мотивом є ухилення від відповідальності, спочатку з точки зору моалі, після праввої кваліфікації – кримінального закону. У доктрині кримінального права зазначають, що метою залишення в небезпеці є бажання винного ухилитися від надання допомоги потерпілому. Мотиви вчинення цього злочину можуть бути різними (прагнення уникнути кримінальної відповідальності, небажання обтяжувати себе, байдуже ставлення до долі близької людини, егоїзм, небажання допомагати через брак часу, неприязнь до потерпілого, легкодухість, ревності, помста тощо) [4]. На кваліфікацію вчиненого вони не впливають, але враховуються при призначенні покарання.

Отже, як правило, злочини, що посягають на особисту безпеку людини шляхом бездіяльності вчиняються у чотирьох основних сферах життєдіяльності суспільства: дорожньо-транспортні пригоди, професійна медична сфера, побутова сфера, де жертвами виступають неповнолітні особи та побутова сфера, де жертвами виступають повнолітні особи. Концепція “community policing” для сучасної системи вітчизняних правоохоронних органів є абсолютно новою. Однак, вже зараз існують реальні результати її впровадження. Тому, дослідження профілактики злочинів, що посягають на особисту безпеку людини шляхом бездіяльності через призму “community policing” відкриває нові можливості, особливо в побутовій сфері, де жертвами виступають, як неповнолітні, так і повнолітні особи. Зазначене потребує подальших наукових пошуків.

Література:

1. Александрова Н.Г. Ответственность за оставление в опасности по уголовному праву : дис. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук спец.: 12.00.08 «Уголовное право и криминология; Уголовно – исполнительное право» / С.И. Молчанова. – Москва, 2000. – 186 с.
2. Дрёмин В. Н. Преступность в транзитивном обществе / В. Н. Дрёмин // Актуальні проблеми держави і права, НУ «ОЮА». – Одеса : Юрид. л-ра, 2012. – Вип. 67. – С. 457-464.
3. Мыц Я.А. Оставление в опасности в уголовном праве России : дис. на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук спец.: 12.00.08 «Уголовное право и криминология; Уголовно – исполнительное право» / С.И. Молчанова. – Ульяновск, 2007. – 208 с.
4. Чайка О.В. Юридико-психологічна характеристика злочинів, пов'язаних із ненаданням допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані [Текст] : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 19.00.06 «Юридична психологія» / Чайка Олександра Всеволодівна ; Київ. нац. ун-т внутр. справ. – К., 2010. – 20 с.

КРИМІНОЛОГІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДІЛЬНИЧНИХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ

Куровська О.О.

*аспірант кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права
Національний університет «Одеська юридична академія»*

Сьогодні у світлі євроінтеграційних процесів Україна обрала чіткий курс на вдосконалення діяльності всіх державних органів загалом і правоохоронних органів зокрема, підвищення стандартів надання публічно-сервісних послуг. Законодавець здійснює стрімке вдосконалення правового регулювання діяльності прокуратури, судів, Національної поліції України й інших державних органів і установ. Значна увага приділена діяльності дільничних офіцерів як працівників, які безпосередньо представляють поліцію на території обслуговування та найбільш тісно налагоджують взаємодію із громадськістю на принципах партнерства й довіри. Саме рівень довіри пересічного мешканця України до діяльності поліцейського є головним і визначальним критерієм роботи Національної поліції. Сьогодні у правовій науці та практиці вказане питання набуло значного вивчення завдяки працям В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, О.О. Бандурки, О. І. Безпалової, О.В. Джафарової, М.О. Качинської, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, Р.С. Мельника, В.П. Петкова, О.С. Проневича, О.В. Рябченко, В.В. Сокурєнка, О.Ю. Синявської, С.О. Шатрави й ін.